

ОТЧЕТ ЗА ДОХОДИТЕ	1
БАЛАНС	2
ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	7
3. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ	26
4. ПРИХОДИ	27
5. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА	28
6. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ	28
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	29
8. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	30
9. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	30
10. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	31
11. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	31
12. ИНВЕСТИЦИИ НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ И ЗА ПРОДАЖБА	32
13. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	32
14. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	34
15. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	35
16. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	35
17. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	36
18. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	36
19. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗЕМИ	37
20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	38
21. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	38
22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ	39
23. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	39
24. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	40
25. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	44

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Момина крепост АД е търговско дружество, регистрирано в България и със седалище и адрес на управление гр. В. Търново, ул. "Магистрална" 23. Съдебната регистрация на дружеството е от 30. 08. 1991 г., решение N 3426/ 1991 г. на Великотърновски окръжен съд като едноличното акционерно дружество "Момина крепост".

Преобразуването на "Момина крепост" ЕАД в акционерно дружество "Момина крепост" АД е вписано по ф.д. № 3426/91 с решение на ВтОС от 25.04.1997 г. като резултат от раздържавяването на предприятието при масовата приватизация.

1.1. Собственост и управление

Момина крепост АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа.

С решение № 20080808154521 от 08.08.2008 г. е вписано в Търговския регистър увеличение на капитала от 282 х. лв. на 1,691 х. лв., чрез издаване на нови 1,409 х. броя безналични поименни акции с право на глас с номинална стойност 1 (един) лев всяка една. Увеличението на капитала е извършено със собствени средства (бонус акции).

Към 31.03.2009 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството е както следва:

	%
Софарма АД	47.37
Хидроизомат АД	19.20
Индустриален холдинг доверие АД	5.07
Други юридически лица	14.24
Физически лица	14.11

Момина крепост АД има едностепенна система на управление със съвет на директорите от трима членове както следва:

д.и.н. Огнян Донев	Председател
Румян Цонев	Член
Минко Минков	Член

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор Румян Цонев.

За първото тримесечие на 2009 г. средно-списъчният състав на персонала в дружеството е 194 работници и служители (към 31.03.2008 г.: 220).

1.2. Предмет на дейност

Предметът на дейност на дружеството включва следните видове операции и сделки:

- производство и търговия на пластмасови медицински изделия за еднократна употреба;
- производство и търговия на пластмасови изделия за бита и промишлеността.

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на дружеството, за периода 2005 – 2008 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2005	2006	2007	2008
БВП в млн. лева	42,797	49,361	56,520	66,728
Реален растеж на БВП	6,2%	6,3%	6,2%	6,0%
Инфлация в края на годината	6,5%	6,5%	12,5%	7,8%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.57415	1.55011	1.41982	1.33682
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.6579	1.48506	1.33122	1.38731
Основен лихвен процент в края на годината	2,05%	2,69%	4,58%	5,77%
Безработица (в края на годината)	10,73%	9,12%	6,91%	6.27%

Източник: БНБ

1.4. Ефектите от финансовата криза 2008 г. и предприетите мерки от дружеството за намаляване на влиянието ѝ

От края на 2008 г. негативно влияние върху икономическата обстановка в страната оказва световната икономическа и финансова криза. Отчитайки развитието на общата икономическа и финансова тенденция в страната ръководството на дружеството е предприело и реализира серия от мерки в посока актуализиране и адаптиране към новите условия на политиката по управление на финансовите рискове, а именно:

- ограничение на инвестициите за разширяване на производствените мощности;
- оптимизиране броя на персонала и повишаване на ефективността на труда;
- текущ контрол и върху разходите;
- търсене на нови възможности за разширяване на продуктовата листа до максимално използване на съществуващите производствени мощности.

Целта на ръководството е да се осигури разумно запазване на обемите на дейността и показателите на дружеството.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1.База за изготвяне на финансовия отчет

Финансовият отчет на дружеството е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2008 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО.

Новите и/или ревизирани стандарти и тълкувания са както следва:

- КРМСФО 11 МСФО 2 - Операции с групови и обратно изкупени акции (в сила за годишни периоди от 01.03.2007 г.);
- КРМСФО 12 Договори по концесионни услуги (в сила за годишни периоди от 01.01.2008 г.- все още не е прието от ЕК);
- КРМСФО 14 МСС 19 – Лимит относно актив от дефинирани доходи, минимални изисквания за фондиране и тяхното взаимодействие (в сила за годишни периоди от 01.01.2008 г.);
- МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване” и МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване” – промени относно правилата за възможностите за прекласификация на определени финансови активи от категорията ”държани за търгуване” при наличие на необичайни обстоятелства (публикувани през м. октомври 2008 г. с ретроспективно действие от 1 юли 2008 г).

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила от 1 януари 2008 г., не са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, както и промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила няколко стандарти, променени стандарти и тълкувания, които не са били приети за по-ранно приложение от дружеството. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството:

- МСС 1 (променен) Представяне на финансовите отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) Този стандарт въвежда отчет за всеобхватния (съвкупния) доход, като поставя акцент на разделението на промените в собствения капитал в резултат на операции със собствениците (капиталови операции) от тези, които не са резултат от операции със собствениците. Общият всеобхватния (съвкупен) доход може да бъде представен или в един отчет на всеобхватния (съвкупния) доход (обхващайки отчета за доходите и всички ефекти в собствения капитал, които не са резултат от операции със собствениците), или в два отчета – отчет за доходите и отделен отчет за всеобхватния/съвкупния доход. Допълнително, наименованието на счетоводния баланс е променено на отчет за финансовото състояние. Ръководството на дружеството е обмислило новите изисквания и промени на МСС 1 и очаква те да доведат до съществена промяна в представянето във финансовите отчети за 2009 г., особено по отношение на различните компоненти на доходите на дружеството. То е избрало да прилага двата отчета за представяне на съвкупния доход.
- МСФО 8 Оперативни сегменти (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Този стандарт ще замести МСС14. Стандартът изисква “управленски подход” при определянето на сегментите и представянето на сегментната информация в публичните финансови отчети, аналогично на установената вътрешно-управленска отчетност. Текущо сегментната информация се представя във финансовия отчет по бизнес процеси - видове производства и по географски региони - определени по местоположение на клиента. Сегментното отчитане и при прилагането на управленския подход се запазва в аналогичните разрези.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила към 1 януари 2008 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството:

- МСС 23 (променен) Разходи по заеми (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) Ръководството е обмислило изискванията на променения стандарт и е установило, че те не биха породили преизчисляване през 2009 г. на сравнителните данни за предишните периоди, тъй като дружеството не използва/произвежда в дейността си квалифицирани активи по смисъла на МСС 23;
- МСФО 2 (променен) Плащане на база акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.) – относно условия за придобиване (на права) и отменяния (анулирания). Ръководството е направило проучване и е определило, че тези промени не биха оказали влияние върху счетоводната политика и върху активите, пасивите и резултатите на дружеството доколкото няма практика за подобен тип сделки и операции;
- МСФО 3 (променен) Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2010 г.) – дружеството не е в обхвата му;

- Подобрения в МСФО – подобрения в МСС 1, 8, 10, 16, 19, 20, 23, 27 (с изключение на свързаните с промените в МСФО 3), 28 (с изключение на свързаните с промените в МСФО 3 и съответните промени в МСС 27), 29, 31 (с изключение на свързаните с промените в МСФО 3 и съответните промени в МСС 27), 34, 36, 38, 39, 40 и 41; МСС 7 във връзка с МСС 16; МСФО 7 и МСС 32 във връзка с МСС 28 и 31 (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.). Ръководството е направило проучване и е определило, че тези промени не биха оказали съществено влияние върху счетоводната политика и върху активите, пасивите и резултатите на дружеството, освен прецизиране на използваната терминология и разширяване на оповестяванията и/или въвеждане на нови такива;
- КРМСФО 13 Програми за лоялност на клиентите (в сила за годишни периоди от 01.07.2008 г.). Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване не би оказало влияние върху счетоводната политика и върху активите, пасивите и резултатите на дружеството доколкото няма практика за подобен тип сделки и операции;
- КРМСФО 15 Споразумение за изграждане на недвижими имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.- все още не е прието от ЕК). Ръководството е определило, че това тълкуване не би оказало влияние върху счетоводната политика и върху активите, пасивите и резултатите на дружеството, доколкото дейността му не включва такъв тип сделки и операции;
- КРМСФО 16 Хеджиране на нетната инвестиция в чуждестранна дейност (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.- все още не е прието от ЕК). Ръководството е определило, че това тълкуване не би оказало влияние върху счетоводната политика и върху активите, пасивите и резултатите на дружеството, доколкото дейността му не включва такъв тип инвестиции и сделки;
- КРМСФО 17 Разпределяне на непарични активи към собствениците (в сила за годишни периоди от 01.01.2010 г.- все още не е прието от ЕК). Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване не би оказало съществено влияние върху счетоводната политика на дружеството, доколкото то няма установена такава практика;
- КРМСФО 18 Трансфер на активи от клиенти (в сила за годишни периоди от 01.01.2009 г.- все още не е прието от ЕК). Ръководството е направило е определило, че това нова тълкуване не би оказало влияние върху счетоводната политика на дружеството, доколкото неговата дейност не е в този стопански сектор, нито включва подобни сделки и операции.

Финансовите отчети са изготвени на база историческата цена с изключение на имотите, използвани в собствена дейност и инвестиционните имоти, които са оценени по преоценена/справедлива стойност.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност на, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в Приложение № 2.23.

2.2. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.3. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционална и отчетна валута на представяне на финансовия отчет на дружеството е българският лев. От 1.07.1997 г. левът е фиксиран в съответствие със Закона за БНБ към германската марка в съотношение BGN 1 : DEM 1, а с въвеждането на еврото като официална валута на Европейския съюз - с еврото в съотношение BGN 1.95583 : EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в баланса, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от

тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за доходите в момента на възникването им, като се третираат като “други доходи/(загуби) от дейността” и се представят нетно.

2.4. Приходи

Приходите в дружеството се признават на база принципа за начисляване и до степента, до която стопанските изгоди се придобиват от дружеството и доколкото приходите могат надеждно да се измерят.

При продажбите на продукция, стоки и материали приходите се признават, когато всички съществени рискове и ползи от собствеността на стоките преминават у купувача.

При предоставянето на услуги, приходите се признават, отчитайки етапа на завършеност на сделката към датата на баланса, ако този етап може да бъде надеждно измерен, както и разходите, извършени по сделката и разходите за приключването ѝ.

Приходите се оценяват на база справедливата цена на продадените продукция, стоки и услуги, нетно от косвени данъци (акциз и данък добавена стойност) и предоставени отстъпки и рабати.

Нетните разликите от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета за доходите, когато възникнат, като се представят нетно към “други доходи/(загуби) от дейността”.

Приходите от оценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност се представят в отчета за доходите на ред “други доходи/(загуби) от дейността”. В същата статия от отчета се отчитат и реализираните приходи от предоставени инвестиционни имоти на оперативен лизинг.

При продажби на изплащане, приходът се признава на датата на продажбата без инкорпорираните лихви.

Финансовите приходи се представят отделно на лицевата страна на отчета за доходите и се състоят основно от приходи от лихви по предоставени заеми, нетна печалба от курсови разлики от преоценка на заеми в чуждестранна валута.

2.5. Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се представят отделно в отчета за доходите и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, банкови такси по заеми и гаранции, лихви по финансов лизинг, нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута.

2.6. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени по:

- преценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка за земи и сгради;
- по себестойност намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка за останлите дълготрайни материални активи.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци и др.

При придобиване на имоти, машини и оборудване при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от дружеството кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Дружеството е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща балансова оценка на имотите е модела на преценената стойност по МСС 16 – преценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка, а за машините и оборудването – модела на себестойността – цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка.

Преценка на имотите е прието да се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по-кратки интервали от време, преценката може да се извършва по-често.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно,

неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Ползният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Срокът на годност по групи активи е както следва:

- сгради – 30-80 г.
- машини, съоръжения и оборудване – 2-25 г.
- транспортни средства – 4-17 г.
- стопански инвентар – 7-11 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за доходите, освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката се третира като намаление на този резерв, освен ако тя не надхвърля неговия размер, и надвишението се включва като разход в отчета за доходите.

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от баланса когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други приходи/(загуби) от дейността” на

лицевата страна на отчета за доходите. Частта от “преоценъчния резерв”, отнасяща се за продадения актив, се прехвърля директно към “неразпределена печалба”.

2.7. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

В дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 3 - 7 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за доходите.

Нематериалните активи се отписват от баланса когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” на лицевата страна на отчета за доходите.

2.8. Инвестиционни имоти

Инвестиционни имоти са тези имоти, които дългосрочно се държат от дружеството за доходи от наеми и/или заради вътрешното увеличение на тяхната стойност. Те са представени в баланса по тяхната справедлива стойност. Печалбите или загубите от промените в справедливата стойност на инвестиционните имоти се отчитат в отчета за доходите към статия “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” за периода, през който са възникнали. Реализираните приходи от инвестиционни имоти се представят в същата статия от отчета.

Инвестиционните имоти се отписват от баланса когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на приходите от продажбата и балансовата стойност на актива към датата на продажбата. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността” в отчета за доходите.

Трансфери от и към групата “инвестиционните имоти” се прави, когато има промяна в употребата на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето. Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като

разликата до балансовата му стойност се третира и представя като компонент “преоценъчен резерв” на собствения капитал.

2.9. Инвестиции на разположение и за продажба

Първоначално оценяване

Първоначално инвестициите на разположение и за продажба се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е платено, включително разходите по придобиване, включени в инвестицията (Приложение № 2.23).

Последващо оценяване

Притежаваните от дружеството инвестиции, са акции в дружества (малцинствено участие) и са оценени и представени по себестойност, тъй като не се търгуват на активен пазар и за тях няма котировки на пазарни цени, а предположенията за прилагането на алтернативни оценъчни методи са свързани с високи несигурности, за да се достигне до достатъчно надеждно определяне на справедливата им стойност (Приложение № 2.19).

Притежаваните инвестиции на разположение и за продажба се преглеждат към всяка дата на баланса и при установяване на условия за перманентна обезценка, същата се отразява в отчета за доходите към статия финансови разходи.

При установяване на условия за обезценка, същата се определя като разлика между балансовата стойност и възстановимата стойност на инвестицията и се отразява в отчета за доходите.

При отписването на акции поради продажба се използва методът на средно-претеглена цена, определена към края на месеца, в който се извършва отписването.

Всички покупки и продажби на инвестиции на разположение и за продажба се признават на датата на търгуване на сделката, т.е. датата, на която дружеството се ангажира да закупи или продаде актива.

2.10. Материални запаси

Материалните запаси са оценени по по-ниската от: цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- суровини и материали в готов вид – всички доставни разходи, които включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите в готов за тяхното използване вид;

- готова продукция и незавършено производство – преките разходи на материали и труд и приспадащата се част от производствените непреки разходи при нормално натоварен капацитет

на производствените мощности, с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на постоянните общопроизводствени разходи в себестойността на произвежданата продукция и полуфабрикати се извършва на базата на нормален капацитет.

Избраната от дружеството база за разпределението им по продукти е плановата себестойност на произведената продукция.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.11. Търговски и други вземания

Търговските вземания се представят и отчитат по справедлива стойност на база стойността на оригинално издадената фактура (себестойност), намалена с размера на обезценката за несъбираеми суми. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, вземанията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва (Приложение № 2.19).

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави, когато за събираемостта на цялата сума или част от нея съществува висока несигурност. Несъбираемите вземания се изписват, когато правните основания за това настъпят. Обезценката на вземанията се начислява чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията “други разходи за дейността” на лицевата страна на отчета за доходите.

2.12. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти включват касовите наличности, разплащателните сметки и краткосрочните депозити в банки, чийто оригинален матуритет е до 3 месеца (Приложение № 20).

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност, се включват в оперативна дейност;

- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на ред “платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец).

2.13. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения се отчитат по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва (Приложение № 2.19).

2.14. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

Всички заеми и други привлечени финансови ресурси са представени по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното признаване, лихвоносните заеми и други привлечени ресурси, са последващо оценени по амортизируема стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизируемата стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за доходите като финансови приходи или разходи през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен ако и за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от датата на баланса (Приложение № 2.19).

2.15. Лизинг

Финансов лизинг

Лизингополучател

Финансовият лизинг, при който се трансферира към дружеството съществената част от всички рискове и стопански ползи, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се капитализира в счетоводния баланс на лизингополучателя като се представя като имоти, машини и оборудване под лизинг по цена на незабавна продажба или ако е по-ниска - по сегашната стойност на минималните лизингови плащания. Лизинговите плащания съдържат в

определено съотношение финансовия разход (лихвата) и припадащата се част от лизинговото задължение (главница), така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение. Лихвените разходи се включват в отчета за доходите като финансови разходи (лихва) на база ефективен лихвен процент.

Придобитите под финансов лизинг активи се амортизират на база полезния живот на актива и в рамките на лизинговия срок.

Лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън дружеството съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на стоките на лизингодателя и се представя в баланса като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработения финансов доход. Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за доходите в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

Оперативен лизинг

Лизингополучател

Лизинг, при който наемодателят продължава да притежава съществената част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив се класифицира като оперативен лизинг. Поради това активът не се включва в баланса на лизингополучателя.

Плащанията във връзка с оперативния лизинг се признават като разходи в отчета за доходи на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите дълготрайни материални активи като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.16. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Съгласно българското законодателство дружеството е задължено да плаща вноски във фондовете за социално и здравно осигуряване. Размерът на вноските се определя от Кодекса за социалното осигуряване и Закона за здравното осигуряване – въз основа на доходите за периода. Трудовите отношения с работниците и служителите дружеството, в качеството на работодател, се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство.

Основно задължение на работодателя е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване, фонд “Общо заболяване и майчинство”, фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест”, фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” и здравно осигуряване.

Размерите на осигурителните вноски се утвърждават конкретно със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение, което се променя ежегодно и е определено в Кодекса за социално осигуряване. Общият размер на вноската за: фонд “Пенсии”; допълнително задължително пенсионно осигуряване; фонд “Общо заболяване и майчинство”; фонд “Безработица” и здравното осигуряване за 2008-2009 г. е както следва:

- за периода 01.01.2008 г. – 31.12.2008 г.
- за работещите при условията на трета категория труд 32.5% (разпределено в съотношение работодател/осигурено лице 60:40).
- за периода 01.01.2009 г. - 31.03.2009 г.
- за работещите при условията на трета категория труд 30.5% (разпределено в съотношение работодател/осигурено лице 60:40).

В допълнение, изцяло за своя сметка работодателят прави осигурителна вноска за фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите” в размер на 0.1% (0.7% за 2008 г.), както и осигурителна вноска за фонд “Трудова злополука и професионална болест”, която е диференцирана за различните предприятия от 0.4% до 1.1% в зависимост от икономическата дейност на предприятието (съгласно Приложение 2 на ЗБДОО за 2007 г.), за дружеството е 0.7% (0.9% за 2008 г.).

Осигурителните и пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, се основават на българското законодателство и са планове с дефинирани вноски. При тези планове работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фондове “Пенсии”, фонд “Общо заболяване и майчинство”, фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест”, фонд “Гарантирани вземания на работниците и служителите”, както и за допълнително задължително пенсионно осигуряване (универсални и професионални пенсионни фондове) - на база фиксираните по закон проценти (посочени по-горе)

и няма друго допълнително правно или конструктивно задължение за доплащане във фондовете в бъдеще. Аналогично са задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за доходите в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удръжки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от дружеството вноски по социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Съгласно Кодекса на труда работодателят е задължен да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в баланса, коригирана с размера на непризнатите актюерски печалби и загуби, а респ. изменението в стойността им, вкл. признатите актюерски печалби и загуби - в отчета за доходите.

Разходите за минал стаж се признават веднага в отчета за доходите.

Към датата на всеки годишен финансов отчет, дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации, деноминирани в български лева.

Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита. Тези, които надвишават коридора от 10% спрямо сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи в края на годината се признават незабавно в отчета за доходите за периода, в който възникват.

Измененията в размера на задълженията на дружеството към персонала за обезщетения при пенсиониране, вкл. и лихвата от разгръщането на сегашната стойност и признатите актюерски печалби или загуби към разходи за персонала в отчета за доходите.

Доходи при напускане

Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда, работодателят има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор, преди пенсиониране, обезщетения за:

- неспазено предизвестие - брутното трудово възнаграждение за един месец;
- поради закриване на предприятието или на част от него, съкращаване в щата, намаляване на обема на работа и спиране на работа за повече от 15 дни и др. – брутното трудово възнаграждение за един месец;
- при прекратяване на трудовия договор поради болест – обезщетение в размер на 2 брутни месечни работни заплати;
- за неизползван платен годишен отпуск - за съответните години за времето, което се признава за трудов стаж.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в баланса по тяхната сегашна стойност.

2.17. Акционерен капитал и резерви

Дружеството е акционерно и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава, дружеството е длъжно да формира и резерв **“фонд Резервен”**, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя докато средствата във фонда достигнат една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;

- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);

- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

Премиеният резерв е формиран от разликата между номиналната и емисионната цена на акция при увеличение на акционерния капитал.

Преоценъчният резерв – имоти, машини и оборудване е формиран от положителната разлика между балансовата стойност на имотите и техните справедливи стойности към датата на извършване на преоценката – 1.01.2008 година.

Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно за сметка на този резерв. Преоценъчният резерв се прехвърля към натрупани печалби, когато активите се отписват от баланса или са напълно амортизирани.

2.18. Финансови инструменти

2.18.1. Финансови активи

Дружеството класифицира своите финансови активи в следните категории: “заеми (кредити) и вземания” и “активи на разположение и за продажба”. Класификацията е в зависимост от същността и целите (предназначението) на финансовите активи към датата на тяхното придобиване. Ръководството определя класификацията на финансовите активи на дружеството към датата на първоначалното им признаване в баланса.

Обичайно дружеството признава в баланса си финансовите активи на “датата на търгуване” - датата, на която то е поело ангажимент да закупи съответните финансови активи. Всички финансови активи се оценяват по тяхната справедлива стойност плюс преките разходи по транзакцията.

Финансовите активи се отписват от баланса на дружеството, когато правата за получаване на парични средства от тези активи са изтекли, или са прехвърлени и дружеството е прехвърлило съществената част от рисковете и ползите от собствеността върху актива на друго дружество (лице). Ако дружеството продължава да държи съществената част от рисковете и ползите асоциирани със собствеността на даден трансфериран финансов актив, то продължава да признава актива в баланса си, но признава също и обезпечено задължение (заем) за получените средства.

Кредити и вземания

Кредити и вземания са недеривативни финансови активи с фиксирани или установими плащания, които не се котират на активен пазар. Те се оценяват в баланса по тяхната

амортизируема стойност при използването на метода на ефективната лихва, намалена с направена обезценка. Тези активи се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или в обичаен оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи.

Тази група финансови активи включва: търговски вземания, други вземания от контрагенти и трети лица, парични средства и парични еквиваленти от баланса. Лихвеният доход по “кредитите и вземанията” се признава на база ефективна лихва, освен при краткосрочните вземания под 3 месеца, където признаването на такава лихва е неоснователно като несъществено и в рамките на обичайните кредитни условия. Той се представя в отчета за доходите, към „финансови (разходи)/приходи, нетно”.

На датата на всеки баланс дружеството оценява дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, налагащи обезценка на кредитите и вземанията.

Финансови активи на разположение и за продажба

Финансовите активи на разположение и за продажба са недеривативни активи, които са придобити с такава цел или не са класифицирани в друга група. Обичайно те представляват акции или дялове в други дружества, придобити с инвестиционна цел и се включват към нетекущите активи, освен ако намерението на дружеството е да ги продава в рамките на следващите 12 месеца и активно търси купувач.

Финансовите активи на разположение и за продажба се оценяват по цена на придобиване - за дружества от затворен тип, за които е трудно да се намерят данни за аналогови пазарни сделки или поради обстоятелството, че бъдещото функциониране на тези дружества е свързано с определени несигурности, за да може да се направят достатъчно разумни и обосновани дългосрочни предположения за изчисляването на справедливата стойност на техните акции чрез други алтернативни оценъчни методи.

Притежаваните инвестиции на разположение и за продажба се преглеждат към всяка дата на баланса дали са настъпили събития и обстоятелства, които показват наличието на обективни доказателства, че за отделен финансов актив или група активи има обезценка. Те се обезценяват, ако балансовата стойност е по-висока от очакваната им възстановима сума. Сумата на признатата загуба от обезценка е равна на разликата между цената на придобиване, намалена с плащанията и възстановимата им сума, която се приема за равна на сегашната стойност на очакваните прогнозируеми бъдещи парични потоци, дисконтирани по текущ пазарен лихвен процент или чрез нормата на доходност за сходни финансови активи.

2.18.2. Финансови пасиви и инструменти на собствен капитал

Дружеството класифицира дългови инструменти и инструменти на собствен капитал или като финансови задължения или като собствен капитал в зависимост от същността и условията в договор със съответния контрагент относно тези инструменти.

Финансови пасиви

Финансовите пасиви включват заеми (кредити), задължения към доставчици и други контрагенти. Първоначално те се признават в баланса по справедлива стойност, нетно от преките разходи по транзакцията, а последващо – по амортизируема стойност по метода на ефективната лихва.

2.19. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2009 г. е 10 % (2008 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия пасивен метод за всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени директно в собствения капитал или друга балансова позиция, също се отчитат директно към съответния капиталов компонент или балансовата позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за периода, през който активите ще се реализират, а пасивите ще се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила.

2.20. Доход на акция

Основният доход на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, допълнителна емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

2.21. Сегментно отчитане

Отчетен сегмент представлява отграничим компонент на дружеството, който отразява произвеждането на определен продукт/стока или услуга (бизнес сегмент) или произвеждането на определен продукт/стока или услуга в/за на дадена икономическа област (географски сегмент), и който е носител на рискове и ползи, различни от тези на другите сегменти. Първичният критерий и формат за сегментно отчитане на дружеството е базиран на бизнес сегментите, които са определени на основата на управленската и вътрешно-отчетната му структура.

Сегментните активи, пасиви и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база. Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничени разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни активи, които се очаква да бъдат използвани/държани през повече от един период.

Бизнес сегменти

Бизнес сегментите, по които дружество наблюдава, измерва и контролира рисковете и възвръщаемостта за предприятието са обособени според основните видове самостоятелни производства: производство на медицински и производство на брасови изделия.

Географски сегменти

Географските сегменти са обособени, съобразно местоположението на основните пазари и клиенти на дружеството. Те включват България, Европа и Азия.

Дружеството оповестява допълнителна информация за всеки географски сегмент, чийто приходи от продажби, обща балансова стойност на активите и общите разходи през периода, понесени за придобиване на активи са 10% или повече от съответните общи стойности показатели.

2.22. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

Обезценка на вземания

Приблизителната оценка за загуби от съмнителни и несъбираеми вземания се прави към датата на всеки отчет, на индивидуална база. Вземанията, при които са констатирани трудности при тяхното събиране, подлежат на анализ за определяне на частта от тях, която е реално събираема, а останалата част до номинала на съответното вземане се признава в отчета за доходите като загуба от обезценка (Приложение № 10).

След 180 дни закъснение се счита, че може да има индикатори за обезценка. При преценката на събираемостта на вземанията ръководството прави анализ на цялата експозиция от всеки контрагент с оглед установяване на реалната възможност за събирането им, а не само на ниво просрочени индивидуални вземания от контрагента. При установяване на висока несигурност относно събираемостта на дадено вземане (група вземания) се прави преценка каква част от него(тях) е обезпечена (залог, ипотека, поръчителства) и по този начин е гарантирана събираемостта им (чрез бъдещо възможно реализиране на обезпечението или плащане от поръчител). Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват на 100 %.

3. СЕГМЕНТНО ОТЧИТАНЕ

Двата основни бизнес сегмента, определени съобразно вида на производството са:

Производство на медицински изделия

Основните продуктови групи, които включва този сегмент са спринцовки, системи сонди, катетри и игли.

Производство на бласови изделия

Основните продуктови групи на този сегмент са бидони, туби и др.

Основните географски сегменти, определени според местонахождението на клиентите са както следва:

	Приходи от продажби по географски пазари	
	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
България	816	863
Европа	297	405
Азия	32	42
Общо	6,010	6,010

Балансовата стойност на активите, както и придобитите имоти, машини, съоръжения и оборудване и нематериални активи са концентрирани изключително на територията на България, поради което дружеството не оповестява допълнителна информация по географски сегменти за тях.

4. ПРИХОДИ

	31.03.2009	31.03.2008
	BGN '000	BGN '000
Вътрешен пазар	816	863
Износ	<u>329</u>	<u>447</u>
	<u>1 145</u>	<u>1 310</u>
<i>Продажби по продукти – вътрешен пазар</i>	31.03.2009	31.03.2008
	BGN '000	BGN '000
Бласови изделия	110	139
Спринцовки с и без игла	300	331
Системи, сонди, катетри	160	170
Игли	103	113
Хирургически облекла	116	93
Уринаторни торби	27	14
Други изделия	<u>-</u>	<u>3</u>
	<u>816</u>	<u>863</u>
<i>Продажби по продукти - износ</i>	31.03.2009	31.03.2008
	BGN '000	BGN '000
Спринцовки с и без игли	329	441
Игли	-	6
Хирургически облекла	-	-
Бласови изделия	-	-
Системи, сонди, катетри	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>329</u>	<u>447</u>

5. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Приходи от продажба на материали</i>	7	5
<i>Отчетна стойност на продадени материали</i>	<u>(6)</u>	<u>(4)</u>
Печалба/загуба от продажба на материали	<u>1</u>	<u>1</u>
<i>Приходи от продажба на стоки</i>	<u></u>	<u>1</u>
<i>Отчетна стойност на продадени стоки</i>	<u></u>	<u></u>
Печалба от продажба на стоки	<u></u>	<u>1</u>
Нетни печалби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и разплащателни сметки	1	24
Приходи от услуги	20	20
Други приходи	<u></u>	<u>13</u>
Общо	<u>23</u>	<u>59</u>

6. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Основни материали	621	634
Електроенергия	84	56
Горива и смазочни материали	72	41
Резервни части и технически материали	15	13
Спомагателни материали	12	7
Други	<u>15</u>	<u>15</u>
Общо	<u>819</u>	<u>766</u>

Разходите за основни материали включват:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Полипропилен, полиетилен, полистирол, полиамид	306	324
Игли	91	87
Фолио	50	32
Детайли и комп.за системи, сонди, катетри, клампи	41	45
Прегранулирани материали	34	22
Опаковъчни материали	32	43
Хартии	32	38
Нетъкан текстил	21	34
Други	14	9
Общо	621	634

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Текущи възнаграждения	290	249
Вноски по социалното осигуряване	61	60
Общо	351	309

8. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Местни данъци и такси	12	2
Транспорт	7	3
Такси за услуги	12	88
Съобщения и комуникации	5	26
Поддръжка на сгради и оборудване	1	22
Абонаментно поддържане	6	18
Застраховки	4	31
Граждански договори	4	12
Консултантски и одит услуги	0	15
Реклама	2	7
Ремонт на автомобили	1	4
Медицинско обслужване	1	2
Куриерски услуги	1	4
Комисионни за продажби	-	127
Други	3	30
Общо	<u>59</u>	<u>391</u>

9. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Отписани вземания	-	-
Командировки	2	1
Обезценка на активи	-	-
Представителни разходи	1	2
Социални разходи	1	5
Брак на материали и готова продукция	0	-
Алтернативни данъци	1	1
Изложби и панаири	0	1
Глоби и неустойки	1	-
Други	-	1
Общо	<u>6</u>	<u>11</u>

10. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.03.2008</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Разходи за лихви по заеми	9	18
Лихви по лизинг	<u>1</u>	<u> </u>
Общо	<u>10</u>	<u>18</u>

11. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

	Земни и сгради BGN '000	Машини и съоръжения BGN '000	Транспортни средства BGN '000	Стопански инвентар BGN '000	Разходи за придобиване BGN '000	Общо BGN '000
Отчетна стойност						
към 1 януари 2009	<u>3,329</u>	<u>1,419</u>	<u>107</u>	<u>28</u>	<u>23</u>	<u>4906</u>
Придобити	-	171	-	-	198	369
Изписани	-	-	-	-	(199)	(199)
31 март 2009	<u>3,329</u>	<u>1,590</u>	<u>107</u>	<u>28</u>	<u>22</u>	<u>5,076</u>
Натрупана амортизация						
1 януари 2009	<u>51</u>	<u>299</u>	<u>35</u>	<u>6</u>	<u>-</u>	<u>391</u>
Начислена амортизация за периода	6	80	5	1	-	92
31 март 2009	<u>57</u>	<u>379</u>	<u>40</u>	<u>7</u>	<u>-</u>	<u>483</u>
Балансова стойност 31 март 2009	<u>3,272</u>	<u>1,211</u>	<u>67</u>	<u>21</u>	<u>22</u>	<u>4,593</u>

Към 31.03.2009 г. има учредени тежести (залог и ипотека) върху всички дълготрайни материални активи на дружеството във връзка с получени заеми.

12. ИНВЕСТИЦИИ НА РАЗПОЛОЖЕНИЕ И ЗА ПРОДАЖБА

Инвестициите на разположение и за продажба на стойност 15 х.лв. представляват акции в размер на 0.5 % от капитала на ОЗОФ “Доверие” АД.

13. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Материали	594	616
Готова продукция	676	471
Незавършено производство и полуфабрикати	142	160
Стоки	1	1
Общо	<u>1 413</u>	<u>1 248</u>

Материалите по видове са както следва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Основни материали	564	581
Резервни части	14	17
Спомагателни материали	5	5
Други	11	13
Общо	<u>594</u>	<u>616</u>

Основните материали по видове са както следва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Игли	178	255
Полипропилен, полиетилен и полиамид	258	141
Детайли за системи, катетри, сонди, клампи, спекулуми	56	38
Нетъкан текстил	68	49
Други	4	98
Общо	564	581

Наличната *продукция* към 31 март 2009г.(31.12.2008г.) включва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Спринцовки	349	201
Системи, сонди, катетри	139	129
Бласови изделия	119	94
Игли	42	22
Хирургически облекла	27	20
Други	0	5
Общо	676	471

Незавършеното производство към 31 март 2009г.(31.12.2008г.) включва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Спринцовки	107	113
Системи, сонди, катетри	19	23
Бласови изделия	5	16
Хирургически облекла	5	5
Други	2	2
Полуфабрикати	4	1
Общо	142	160

Към 31.03.2009 г. върху всички налични материални запаси на дружеството има учредени залози като обезпечение по получен банков заем.

14. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Вземания от клиенти	538	554
Обезценка на несъбираеми вземания	-	(10)
	<u>538</u>	<u>544</u>
Предоставени аванси	7	5
Общо	<u>545</u>	<u>549</u>

Обичайно дружеството договаря с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби от 60 до 180 дни.

Дружеството е определило обичаен кредитен период от 180 дни, за който не начислява лихви на клиентите. Забава след този срок е приета от дружеството като индикатор за обезценка. Ръководството преценява събираемостта като анализира експозицията на клиента, възможностите за погасяване и взема решение относно начисляването на обезценка.

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
от 1 до 30 дни	328	290
от 31 до 90 дни	150	142
от 91 до 180 дни	60	59
от 181 до 360	-	9
Общо	<u>538</u>	<u>500</u>

Възрастовата структура на просрочените необезценени търговски вземания е както следва:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2009</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
над 360	-	44
Общо	<u>-</u>	<u>44</u>

Предоставените към 31 март 2009 г. *аванси* са за покупка на материали.
Те са текущи и в лева.

15. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Вземанията от свързани предприятия в размер на 36 х.лв. (31.12.2008 г. 14 х.лв.) са от Софарма Трейдинг АД. Те са в левове и текущи и са свързани с продажба на продукцията.

16. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Данъци за възстановяване	1	9
<i>Съдебни и присъдени вземания</i>	47	168
<i>Обезценка на съдебни вземания</i>	-	(168)
	<u>47</u>	<u>-</u>
Предплатени разходи	22	28
Други	1	1
Общо	<u>71</u>	<u>38</u>

Данъците за възстановяване включват:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Данъци от печалбата	-	-
ДДС	1	9
Общо	1	9

Предплатените разходи включват:

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Пресертификация по ISO	12	17
Застраховки	6	6
Абонаменти	4	3
Други	-	2
Общо	22	28

17. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Парични средства в разплащателни сметки	3	2
Парични средства в каса	5	1
Общо	8	3

18. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

Основен акционерен капитал

Към 31.03.2009 г. регистрираният акционерен капитал на Момина крепост АД възлиза на 1,691 х.лв. (31.12.2008 г.: 1,691 х.лв.), разпределени в 1,691,184 броя акции .

Премийният резерв в размер на 10х.лв.представлява разликата между номиналната и емисионната цена на акция при увеличението на акционерния капитал на дружеството през 1998г.

Законовите резерви в размер на 188 х.лв. са формирани от разпределение на печалбата и включват изцяло сумите за фонд “Резервен”.

Преоценъчният резерв - за имоти, машини и оборудване в размер на 1,738 х.лв. е формиран от положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините, оборудването и техните справедливи стойности към датата на преоценката 1.01.2008 г. Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно в този резерв.

Допълнителните резерви в размер на 174 х.лв. са формирани от разпределение на печалби от предходни периоди и нормативно определена преоценка на ДА във връзка с инфлацията.

Основен доход на акция

	31.03.2009	31.03.2008
Средно претеглен брой акции	1,691,184	1,691,184
Нетна печалба за годината (BGN'000)	<u>18</u>	<u>25</u>
Основен доход на акция (BGN)	<u>0.01</u>	<u>0.01</u>

19. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗЕМИ

Дружеството ползва дългосрочен банков заем при следните условия:

Договорен размер:	394 х. евро
Дата на отпускане:	25.01.2007 г. годишен Euribor +
Лихвен процент:	2.8%
Падеж:	25.12.2010 г.
Обезпечение:	залог на дълготрайни материални активи
Цел на кредита:	инвестиция

Салдо към 31.12.2008 г : 337 х.лв. (31.12.2008 г.: 386 х.лв.)

в т.ч.

дългосрочна част 144 х.лв. (31.12.2008 г.: 193 х.лв.)

краткосрочна част 193 х.лв. (31.12.2008 г.: 194 х.лв.)

В полза на банката е учреден залог върху цялото предприятие Момина крепост АД.

20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Задължения към доставчици	586	531
Получени аванси	<u>2</u>	<u>2</u>
Общо	<u>588</u>	<u>533</u>
	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Задължения към доставчици от чужбина	301	234
Задължения към доставчици от страната	<u>287</u>	<u>299</u>
Общо	<u>588</u>	<u>533</u>

Задълженията към доставчици са текущи, безлихвени и са за получени материали и услуги. Валутните задължения са в размер на 301 х.лв и са основно в щатски долари и евро.

Обичайният среден кредитен период, за който не се начислява лихва по търговски задължения е 180 дни. Дружеството няма просрочени търговски задължения.

21. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Дружеството ползва краткосрочен банков заем при следните условия:

Договорен размер:	500 х. лв.
Дата на отпускане:	02.09.2008 г.
Лихвен процент:	ОЛП + 2.25%, но не по-нисък от 7.75%
Падеж:	20.12.2009 г.
Обезпечение:	залог на дълготрайни материални активи
Цел на кредита:	оборотни средства

Салдо към 31.03.2009г: 351 х.лв. (31.12.2008 г.: 56 х.лв.)

В полза на банката е учреден залог върху цялото предприятие Момина крепост АД.

22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Задължения към персонала, в т.ч.:	125	134
<i>текущи задължения</i>	68	69
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	57	65
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	40	43
<i>текущи задължения</i>	33	31
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	7	12
Общо	165	177

23. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	<i>31.03.2009</i>	<i>31.12.2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Удръжки от работните заплати	13	10
Задължения за ДДС	-	-
Други	-	11
Общо	13	21

До датата на издаване на настоящия отчет в дружеството са извършени ревизии и проверки, както следва:

- по ДДС – до 31.10.2006 г.
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2005 г.
- Национален осигурителен институт – 30.06.2007 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество-данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

24. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързани парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството. Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на продуктите и услугите на дружеството и на привлечения от него заеман капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от него инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо от управлението на дружеството съгласно политиката определена от Съвета на директорите. Последният е приел основни принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Валутен риск

Дружеството извършва своята дейност при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти. Поради това то е изложено на валутен риск, основно спрямо щатския долар. Значителен обем от приходите на дружеството се формират от износ на продукция, договорена за плащане в щатски долари. Същевременно, дружеството доставя част от основните си суровини и материали също в щатски долари. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на щатския долар спрямо българския лев при бъдещите стопански операции, по признатите валутни активи и пасиви, и относно нетните инвестиции в чуждестранни дружества .

Останалата част от операциите на дружеството обичайно са деноминирани в български лева и/или в евро.

Активите и пасивите, деноминирани в български левове и чуждестранна валута са представени, както следва:

МОМИНА КРЕПОСТ АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ОТЧЕТ ЗА ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2009 година****31 март 2009 г**

	в USD BGN '000	в EUR BGN '000	в BGN BGN '000	Общо BGN '000
Финансови активи на разположение и за продажба			15	15
Заеми и вземания	-	262	313	575
Парични средства и парични еквиваленти	-	2	6	8
Общо финансови активи	-	264	334	598
Банкови заеми	-	337	351	688
Търговски и други задължения	298	-	301	599
Общо финансови пасиви	298	337	652	1 287

31 декември 2008 г

	в USD BGN '000	в EUR BGN '000	в BGN BGN '000	Общо BGN '000
Финансови активи на разположение и за продажба			15	15
Заеми и вземания	26	250	283	559
Парични средства и парични еквиваленти	-	1	2	3
Общо финансови активи	26	251	300	577
Банкови заеми	-	386	56	442
Търговски и други задължения	234	-	317	551
Общо финансови пасиви	234	386	373	993

Ценови риск

Дружеството е изложено на ценови риск от евентуално нарастване на доставните цени на суровините и материалите.

За минимизиране на това влияние дружеството прилага фирмена стратегия, целяща оптимизиране на производствените разходи, валидиране на алтернативни доставчици предлагащи изгодни търговски условия, разширяване на номенклатурата чрез разработване на нови за пазара генерични продукти и не на последно място гъвкава маркетингова и ценова политика.

Кредитен риск

Кредитен е рискът, при който клиентите на дружеството няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми по търговските вземания. Последните са представени в баланса в нетен размер, след приспадане на начислените

обезценки по съмнителни и трудносъбираеми вземания. Такива обезценки са направени където и когато са били налице събития, идентифициращи загуби от несъбираемост съгласно предишен опит.

Отсрочени плащания (продажби на кредит) се предлагат само на клиенти, които имат дълга история и търговско сътрудничество с дружеството, добро финансово състояние и липса на нарушения при спазването на договорените кредитни условия.

Събираемостта на вземанията се контролира директно от изпълнителния директор и главния счетоводител. Отговорността им е оперативно да контролират и регулират вземанията съобразно обективните дадености на пазара и потребностите на дружеството.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж.

Външни източници на финансиране са банките и други постоянни партньори. Съществено влияние върху ликвидността на дружеството може да окаже изменението на курса на долара във връзка с доларовите позиции на руския пазар и динамиката на пазара, ако се отклони от прогнозните очаквания. С цел изолиране евентуалния ликвиден риск, дружеството работи със система от алтернативни механизми за действие и прогнози, крайният ефект от което е поддържането на добра ликвидност, респективно способност за финансиране на стопанската си дейност. Това се допълва от текущо наблюдение на падежите на активите и пасивите и контрол върху изходящите парични потоци.

Матуритетен анализ

По-долу са представени финансовите недеривативни активи и пасиви на дружеството, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на баланса. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която вземането и респ. задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

<i>31 март 2009 г.</i>	до 1 м	от 1 до 3 м	от 3 до 6 м	от 6 до 12	от 1 -до 2	от 2 -до 5	Общо
	BGN	BGN	BGN	м	г	г	BGN
	'000	'000	'000	BGN	BGN	BGN	BGN '000
Финансови активи на разположение							
и за продажба	-	-	-	-	-	15	15
Вземания	360	155	60	-	-	-	575
Парични средства и парични							
еквиваленти	8	-	-	-	-	-	8
Общо активи	368	155	60	-	-	-	598

МОМИНА КРЕПОСТ АД
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ОТЧЕТ ЗА ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2009 година

	<u>368</u>	<u>155</u>	<u>60</u>			<u>15</u>	
Банкови заеми	28	118	59	199	313	-	717
Търговски и други задължения	<u>282</u>	<u>39</u>	<u>248</u>	<u>14</u>	<u>12</u>	<u>4</u>	599
Общо пасиви	<u>310</u>	<u>157</u>	<u>307</u>	<u>213</u>	<u>325</u>	<u>4</u>	<u>1 316</u>
<i>31 декември 2008 г.</i>	<i>до 1 м BGN '000</i>	<i>от 1 до 3 м BGN '000</i>	<i>от 3 до 6 м BGN '000</i>	<i>от 6 до 12 м BGN '000</i>	<i>от 1 -до 2 г BGN '000</i>	<i>от 2 -до 5 г BGN '000</i>	Общо BGN '000
Финансови активи на разположение							
и за продажба	-	-	-	-	-	15	15
Вземания	304	143	59	9	44	-	559
Парични средства и парични еквиваленти	<u>3</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	3
Общо активи	<u>307</u>	<u>143</u>	<u>59</u>	<u>9</u>	<u>44</u>	<u>15</u>	<u>577</u>
Банкови заеми	18	76	38	128	201	-	461
Търговски и други задължения	<u>251</u>	<u>32</u>	<u>235</u>	<u>8</u>	<u>17</u>	<u>8</u>	551
Общо пасиви	<u>269</u>	<u>108</u>	<u>273</u>	<u>136</u>	<u>218</u>	<u>8</u>	<u>1 012</u>

Справедливи стойности

Справедливата стойност най-общо представлява сумата, за която един актив може да бъде разменен или едно задължение да бъде изплатено при нормални условия на сделката между независими, желаещи и информирани контрагенти. Политиката на дружеството е да оповестява във финансовите си отчети справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, най-вече за тези, за които съществуват котировки на пазарни цени.

Справедливата стойност на финансовите инструменти, които не се търгуват на активни пазари се определя чрез оценъчни методи, които се базират на различни оценъчни техники и предположения на ръководството, направени на база пазарните условия към датата на баланса.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските

вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са или краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност.

Доколкото все още не съществува достатъчно разработен пазар, със стабилност и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени.

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в баланса оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

25. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

<i>Свързани лица</i>	<i>Вид на свързаност</i>	<i>Период на свързаност</i>
Софарма АД	Основен акционер	От 01.08.2007 г.
Хидроизомат АД	Основен акционер	2007г. и 2008г.
Доверие Обединен Холдинг АД	Дружество под общ контрол, чрез ключов управленски персонал	2007г. и 2008г.
Индустриален Холдинг Доверие АД	Дружество под общ контрол, чрез ключов управленски персонал	2007г. и 2008г.
Софарма Трейдинг АД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Фармалогистика АД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Българска роза Севтополис АД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Софарма Поланд	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Софарма Здравит	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Ростболканфарм	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Софарма САЩ	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Електронкомерс ЕООД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Минералкомерс АД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.

МОМИНА КРЕПОСТ АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ОТЧЕТ ЗА ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2009 година**

Биофарминженеринг АД	Дружество под общ контрол	От 01.01.2008г.
Витамина АД	Дружество под общ контрол	От 18.01.2008г.
Иванчич и синове ООД	Дружество под общ контрол	От 10.04.2008г.
Сфарм Инвестмънтс Лимитид	Дружество под общ контрол	От 08.04.2008г.
Софарма билдингс АДСИЦ	Дружество под общ контрол	От 04.08.2008г.
ОЗОФ Доверие	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.
Медика здраве ЕООД	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.
Медика АД	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.
МЦ Доверие	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.
Българско вино ООД	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.
Вит АД	Дружество под общ контрол	2007г. и 2008г.

<i>Доставки от свързани лица:</i>	<i>31.03.2009</i>	<i>2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Доставки на материални запаси от:</i>		
Софарма АД	-	3
	<u>-</u>	<u>3</u>
<i>Доставки на услуги от:</i>		
Доверие Обединен Холдинг АД	-	-
ОЗОФ Доверие	7	32
СТМ Доверие АД /МЦ Доверие /	1	5
	<u>8</u>	<u>37</u>
Общо	8	40
<i>Продажби на свързани лица</i>	<i>31.03.2009</i>	<i>2008</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Продажби на готова продукция за:</i>		
Софарма Трейдинг АД	126	312
Медика Здраве ЕООД	2	17
Медика АД	-	7
	<u>128</u>	<u>336</u>

Условията, при които са извършвани сделките не се отклоняват от пазарните за подобен вид сделки.